

NOVOSADSKI DOGOVOR ODBAČEN

IZJAVA MATICE HRVATSKE

Matica hrvatska prihvatila je godine 1954. Novosadski dogovor, unatoč sumnjama i bojaznima koje su već tada postojale, vjerujući da on može poslužiti kao prilog boljim odnosima među narodima koji su svoje književne jezike izgradili na srodnoj dijalekatskoj podlozi i žive u federativnoj zajednici.

U godinama koje su od tada prošle to se uvjerenje nije potvrdilo. Novosadski se dogovor, naprotiv, pokazao neprikladan da se na njemu zasnjuju ravnopravni jezični odnosi. Polazeći od uopćene izjave o jezičnom jedinstvu, on je od samog početka omogućivao samovoljna tumačenja pa i takva koja niječu samobitnost hrvatskog književnog jezika i tobože oslobađaju obveze da se poštuje njegova prostorna i povijesna cjelovitost. Zbog takvih se tumačenja Novosadski dogovor pretvorio u sredstvo za opravdavanje jezične neravnopravnosti i za nametanje srpskog književnog jezika ekavskog tipa. A gdje i nije bilo takve namjere, Novosadski dogovor se pretvorio u stalni izvor nesporazuma i u zapreku da se naša jezična stvarnost istinski uoči i znanstveno protumači. I u svakodnevnoj primjeni pokazao se kao neprikladan jer se jezična snošljivost može temeljiti samo na uzajamnom poštivanju individualnosti i prirodnih jezičnih prava, a ne na proglašavanju jedinstva pod svaku cijenu koje je često i nijekanje obojih.

Zbog svega toga Matica hrvatska odriče se Novosadskog dogovora smatrajući ga bespredmetnim i nevažećim, jer ga je i povijesna zbilja već opovrgla, upravo kao i Bečki dogovor prije njega.

U Zagrebu, 16. travnja 1971.

UPRAVNI ODBOR
MATICE HRVATSKE

ZAKLJUČAK HRVATSKOGA FILOLOŠKOGA DRUŠTVA

Godišnja skupština HFD, održana 8. svibnja 1971. pridružila se izjavi Matice hrvatske prihvativši ovaj zaključak:

Pridružujemo se izjavi Upravnog odbora Matice hrvatske kojom proglašava Novosadski dogovor bespredmetnim i nevažećim. Novosadski dogovor nepotpuno i neprecizno odražava jezično stanje pa se njegova formulacija ne može smatrati znanstveno osnovanom. Njegove su uopćene tvrdnje omogućile da se taj dogovor provodi na štetu hrvatskoga književnog jezika i njegove ravnopravnosti u našoj političkoj zajednici. Zbog toga on nije pomogao rješenju onih problema zbog kojih je bio donesen, štoviše, on ih je i umnožio. Osnovni uvjet da se oni uspješno riješe jest da se za hrvatski književni jezik izrade normativni priručnici osnovani na hrvatskoj jezičnoj tradiciji i praksi.